

Direktoratet for Kriminalforsorgen
Strandgade 100
1401 København K

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 10. august 2018

JOURNAL NR.
RA-2018-3200517-7

SAGSBEHANDLER: HUP/

Kriminalforsorgen i Grønlands anvendelse af udgange benævnt ”transporter”

1. I forbindelse med Rigsadvokatens løbende samarbejde med Kriminalforsorgen i Grønland er Rigsadvokaten blevet opmærksom på, at Kriminalforsorgen i Grønland i et vist omfang tillader, at forvaringsdømte, der afsoner deres forvaringsdom i Grønland, deltager i ledsagede udgange med henblik på at deltage i en række aktiviteter uden for anstalten, herunder gudstjeneste, indkøbsture, deltagelse i retsmøder, fisketure og forskellige former for fysisk træning, uden at der forud herfor foretages høring af Rigsadvokaten, og uden at Grønlands Politi forudgående orienteres herom.

Kriminalforsorgen i Grønland har over for Rigsadvokaten oplyst, at kriminalforsorgen ikke anser de nævnte udgange for at være omfattet af forvaringsbekendtgørelsens og udgangsbekendtgørelsens bestemmelser om udgange, men at der derimod er tale om ”transporter” af de forvaringsdømte. Kriminalforsorgen i Grønland har om begrebet ”transporter” oplyst, at der er tale om ledsagede udgange til aktiviteter uden for anstalten, og at ”transporter” alene anvendes i forhold til aktiviteter, som forvaringsdømte, der afsoner deres forvaringsdom i Danmark, har adgang til på afsoningsstedet. ”Transporter” anvendes således til at sikre, at forvaringsdømte, der afsoner i anstalt i Grønland, kan tilbydes samme muligheder som forvaringsdømte, der afsoner i deres dom i Danmark.

Den tidligere direktør for Kriminalforsorgen i Grønland, Hans Jørgen Engbo, har ved et møde den 13. august 2015 med Rigsadvokaten vedrørende Kriminalforsorgens forståelse af kriminallovens § 214, stk. 1, nr. 1, og forvaringsbekendtgørelsens bestemmelser om udgang, supplerende oplyst følgende:

” [...] at de eksisterende anstalter i Grønland ikke har egentlige lukkede faciliteter, hvor de anbragte - inden for anstaltsområdet - har mulighed for at foretage indkøb mv. Det er Kriminalforsorgens opfattelse, at § 214, stk. 1, nr. 1, i kriminalloven og forvaringsbekendtgørelsen skal fortolkes i lyset heraf i tilfælde, hvor personer i medfør af § 161 i kriminalloven idømmes forvaring til afsoning i Grønland. Kriminalforsorgen anser derfor ikke varetagelse (under fornøden bevogtning) af korterevarende ærinder uden for anstaltens område med henblik på nødvendige indkøb, lægebesøg mv. som udgange i kriminallovens (og dermed forvaringsbekendtgørelsens) forstand, men som nødvendige led i anstaltens drift. Det samme gælder visse udadvendte beskæftigelsesaktiviteter, som traditionelt er et af de centrale kendetegn ved de grønlandske åbne anstalter. Kriminalforsorgen antager, at retten var bekendt med disse forhold ved afsigelsen af dommene om forvaring til afsoning i Grønland, jf. kriminallovens § 161. Da der således efter Kriminalforsorgens opfattelse ikke er tale om udgang i lovens forstand, er det Kriminalforsorgens opfattelse, at der ikke skal indhentes en udtalelse fra Rigsadvokaten forud for afvikling af sådanne bevogtede ærinder/aktiviteter.”

Rigsadvokaten har på den baggrund forstået Kriminalforsorgen i Grønland således, at f.eks. følgende ærinder/aktiviteter uden for anstaltens område efter Kriminalforsorgens opfattelse ikke skal betragtes som udgange i kriminallovens og forvaringsbekendtgørelsens forstand, men som ”transporter”, og at der derfor i de nævnte tilfælde ikke skal foretages høring af politiet eller Rigsadvokaten forud for afvikling heraf:

- Deltagelse i retsmøder
- Nødvendige indkøb (uanset om den forvaringsdømte er placeret i en anstalt med selvforplejning eller ej)
- Indkøb af maling, når den forvaringsdømte er beskæftiget med at male i eller udenpå anstalten
- Tur til hallen
- Udadvendte beskæftigelsesaktiviteter

Kriminalforsorgen i Grønland har oplyst, at den nye anstalt i Nuuk vil kunne tilbyde de forvaringsdømte de fleste af de muligheder, der tilbydes forvaringsdømte, der afsoner i Danmark, men at ”transporter” fortsat vil blive anvendt i forhold til forvaringsdømte, der afsoner i andre anstalter i Grønland end anstalten i Nuuk.

2. Kriminallovens § 241 indeholder regler om fuldbyrdelse og udgang til forvaringsdømte. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”§ 241. Forvaring efter kapitel 34 fuldbyrdes efter bestemmelserne i kapitel 43 om fuldbyrdelse af domme med anstaltsanbringelse, jf. dog stk. 2 og 3.
Stk. 2. Forvaring fuldbyrdes normalt i en særlig forvaringsafdeling.

Stk. 3. Under ophold i forvaringsafdeling har den indsatte ikke tilladelse til beskæftigelse uden for anstalten og ikke tilladelse til udgang i øvrigt. Udgang kan dog tillades som led i et udslusningsforløb, eller når særlige forhold i øvrigt taler derfor.

Stk. 4. Ledelsen af Kriminalforsorgen i Grønland fastsætter regler om fuldbyrdelse af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning, og om gennemførelse af tilsyn m.v. efter kapitel 40”.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. lovforslag nr. L 35 af 12. december 2007 om forslag til kriminallov for Grønland, bemærkningerne til § 241, at indtil en særlig forvaringsafdeling som foreslået er indrettet i eller i forbindelse med anstalten i Nuuk, vil anbringelse som hidtil skulle ske i Anstalten ved Herstedvester i Danmark.

Det fremgår endvidere af forarbejderne til bestemmelsen, at den forvaringsdømte som udgangspunkt ikke vil have tilladelse til at færdes uden for anstalten.

Kriminalforsorgen i Grønland har med hjemmel i kriminallovens § 241, stk. 4, fastsat regler om udgang til forvaringsdømte i bekendtgørelse nr. 1168 af 7. december 2009 om forvaring, der fuldbyrdes i Grønland (forvaringsbekendtgørelsen).

Det fremgår af reglerne i forvaringsbekendtgørelsen, at der for så vidt angår personer, der er idømt forvaring i anstalt i Grønland, jf. kriminallovens § 161, stk. 1, skal ske høring af Rigsadvokaten ved alle former for udgang, jf. forvaringsbekendtgørelsens § 4, stk. 1. Rigsadvokaten indhenter i disse tilfælde en udtalelse fra Politimesteren i Grønland, før Rigsadvokaten afgiver en udtalelse til Kriminalforsorgen i Grønland.

Det fremgår af endvidere af reglerne i forvaringsbekendtgørelsen, at der skal ske høring af politiet i de tilfælde, der fremgår af §§ 6-8 i bekendtgørelse nr. 1157 af 7. december 2009 om udgang til indsatte i Kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen). Det følger for personer, der er idømt forvaring i anstalt i Grønland, jf. kriminallovens § 161, stk. 1, af forvaringsbekendtgørelsens § 1, stk. 1, jf. § 4, stk. 1, og for personer, der er idømt anbringelse i Anstalten i Herstedvester og efterfølgende administrativt overført til en anstalt i Grønland, jf. kriminallovens § 161, stk. 3, af forvaringsbekendtgørelsen § 2, stk. 1.

Efter udgangsbekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 1, skal politiet høres, inden der gives tilladelse til udgang, hvis den indsatte er dømt for farlig kriminalitet, herunder drab, forsættlig brandstiftelse, volds- eller seksualforbrydelser eller i øvrigt lovovertrædelser af særlig grov eller professional karakter. Det må antages, at personer, der er idømt forvaring efter kriminallovens § 161, alle er dømt for farlig kriminalitet, og at

udgangspunktet således er, at politiet skal høres, inden der meddeles udgangstilladelse, jf. udgangsbekendtgørelsens § 6, stk. 1, nr. 1.

Der skal imidlertid ikke foretages høring af politiet, hvis der er tale om en situation, der falder ind under en af undtagelsesbestemmelserne i udgangsbekendtgørelsens § 6, stk. 2 og 3.

Efter undtagelsen i udgangsbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 1, skal politiet ikke høres, hvis den indsatte har været på fri fod mellem domfældelsen og indsættelsen i anstalten. Denne bestemmelse kan ikke antages at være relevant i forhold til forvaringsdømte.

Undtagelserne i udgangsbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 2-4, vedrører primært indsatte, der afsoner i åbent eller halvåbent regi. Det fremgår som nævnt af kriminallovens § 241, stk. 2, at forvaring normalt fuldbyrdes i en særlig forvaringsafdeling. Det må på den baggrund antages, at forvaringsdømte, der afsoner i anstalt i Grønland, ikke afsoner i åbent eller halvåbent regi, og at de pågældende bestemmelser i udgangsbekendtgørelsen ikke kan hjemle en adgang til at undlade at høre politiet.

Om udgangsbekendtgørelsens § 6, stk. 2, bemærkes i øvrigt, at det fremgår af bestemmelsens nr. 3, at der ikke skal foretages høring af politiet for så vidt angår indsatte i åbent regi med hensyn til udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 18 (udgange til særlige formål), der ikke medfører overnatning uden for institutionen. Det fremgår af § 18, stk. 1, at indsatte kan få udgang med henblik på bl.a. at møde i retten (nr. 4), og indkøb, der er påkrævet med henblik på løsladelsen (nr. 10). Det fremgår endvidere af § 6, stk. 2, nr. 4, at der ikke skal foretages høring af politiet for så vidt angår indsatte i åbent regi med hensyn til udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 25 (udflugter m.v.), der ikke medfører overnatning uden for institutionen. Det fremgår af § 25, stk. 1, at indsatte i åbent regi kortvarigt kan komme på udgang til udflugter eller arrangementer, hvortil der er offentlig adgang, samt til deltagelse i gudstjeneste (stk. 2).

Udgangsbekendtgørelsen må på den baggrund mest nærliggende forstås således, at de nævnte former for aktiviteter - deltagelse i retsmøde, indkøb med henblik på løsladelse, og udflugter uden for institutionen - skal betragtes som udgange i udgangsbekendtgørelsens forstand. Det må i øvrigt have formodningen for sig, at begrebet udgang skal forstås på samme måde i forvaringsbekendtgørelsen og udgangsbekendtgørelsen. Der kan således bl.a. henvises til, at forvaringsbekendtgørelsen i flere bestemmelser henviser til udgangsbekendtgørelsen, jf. således forvaringsbekendtgørelsens § 4, stk. 1, samt § 5.

På denne baggrund er det Rigsadvokatens umiddelbare opfattelse, at de typer af ærinder/aktiviteter, som Kriminalforsorgen i Grønland betragter som transporter (og

ikke udgange), må anses for omfattet af udgangsbegrebet i forvaringsbekendtgørelsen, hvorfor der inden meddelelse af en sådan tilladelse skal ske høring af politiet og - for så vidt angår personkredsen omfattet af kriminallovens § 161, stk. 1 - af Rigsadvokaten.

Herudover indebærer fremgangsmåden - hvor hverken politi eller Rigsadvokat underrettes om eller høres over de pågældende udgange - sikkerhedsmæssige betænkeligheder under hensyn til, at der er tale om personer, som er blevet fundet så farlige for deres omgivelser, at det har været nødvendigt at idømme dem en forvaringsstraf. Forvaring kan således kun anvendes mod personer, der er fundet skyldig i drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler af den i kriminallovens § 98 nævnte art, voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse eller brandstiftelse eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser. Anvendelse af forvaring kræver endvidere, at det efter karakteren af det begåede forhold må antages, at den pågældende frembyder nærliggende fare for andres liv, helbred eller frihed, og at anvendelse af forvaring er nødvendig for at forebygge denne fare.

3. Rigsadvokaten har flere gange over for Kriminalforsorgen i Grønland - herunder på møder den 31. august 2016 og 27. september 2017 og senest i et hørings svar af 1. august 2018 - givet udtryk for sin opfattelse af Kriminalforsorgen i Grønlands anvendelse af "transporter", uden at dette har medført, at Kriminalforsorgen i Grønland har indstillet anvendelsen af "transporter". Kriminalforsorgen har derimod - som nævnt ovenfor under punkt 1 - tilkendegivet, at den nye anstalt i Nuuk vil kunne tilbyde de forvaringsdømte de fleste af de muligheder, der tilbydes forvaringsdømte, der afsoner i Danmark, men at "transporter" fortsat vil blive anvendt i forhold til forvaringsdømte, der afsoner i andre anstalter i Grønland end anstalten i Nuuk.

Jeg skal på den baggrund henlede Direktoratet for Kriminalforsorgens opmærksomhed på de problemstillinger - herunder navnlig af sikkerhedsmæssig karakter - der som nævnt er forbundet med den beskrevne afvikling af den form for udgange, som Kriminalforsorgen i Grønland benævner "transporter".

Såfremt det vurderes, at anvendelsen af "transporter" skal fastholdes, skal Rigsadvokaten anbefale, at det eventuelt i forbindelse med en revision af den nuværende udgangsbekendtgørelse og forvaringsbekendtgørelse præciseres, hvilke aktiviteter Kriminalforsorgen anser for omfattet af begrebet "transporter", og at der i den anledning fastsættes nærmere regler for gennemførelsen af disse. Det kunne endvidere overvejes at indføre et krav om, at Grønlands Politi skal underrettes forud for gennemførelse af "transporter". Rigsadvokaten deltager gerne i de nærmere overvejelser herom.

Kriminalforsorgen i Grønland og Grønlands Politi har modtaget kopi af dette brev.

Spørgsmål til ovenstående kan rettes til Henrik Uhl Pedersen telefonnummer 72689083.

Med venlig hilsen

Kirstine Troldborg
Vicestatsadvokat